

Sprawozdanie

Komisji edukacyjnej względem zaprowadzenia taksy spadkowej i taksy od ślubów małżeńskich, na rzecz szkół ludowych publicznych.

Wysoki Sejmie,

Na posiedzeniu Twojem w dniu 11. listopada r. b. przekazany został komisji edukacyjnej wniosek posła Pietruskiego następującej osnowy:

„Projekt. Ustawa z dnia . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, o podatku na utrzymanie szkół ludowych.

Art. I. Na utrzymanie szkół ludowych opłacany będzie podatek szkolny według następujących trzech działów: a) jako taksa od ślubów małżeńskich, b) jako taksa od spadków; c) jako niezmienny dodatek do podatków stałych.

Art. II. Opłata taksy od ślubów małżeńskich ciąży przedewszystkiem na nowożeńcu a uiszczenie onej winno być udowodnione kwitem właściwej kasy przed zawarciem ślubu. Po zawarciu ślubu może być poszukiwaną na osobie powołanej ślub dawać.

Art. III. W celu wymierzenia taksy od ślubów, złoży każdy nowożeniec u władzy do tego przeznaczonej dobrowolne i żadnej dalszej kontroli niepodlegające oświadczenie, w którym ma zeznać, według której z czterech następujących kategorii dochodu lub majątku zobowiązuje się opłacić takse od ślubu. Do pierwszej klasy, która tytułem taksy od ślubu na utrzymanie szkół ludowych opłacać winna 1 zł. a. należą ci nowożeńcy, którzy nie posiadają żadnego dochodu lub majątku, jakoteż tacy, którzy zeznają, że ich całkowity roczny dochód nie sięga 1000 zł. a. lub też, że ich majątek nie wynosi 10.000 zł. a.

Do drugiej klasy, która ma płacić taasę 5 zł. a. należą nowożeńcy posiadający 1000 do 4.000 zł. rocznego dochodu lub też 10000 do 50000 zł. a. majątku.

Do trzeciej klasy opłacającej 15 złr. taksy należą ci, którzy posiadają rocznego dochodu 4000 do 10000 zł. a. lub też majątku nad 50000 do 100000 zł. a.; nakoniec do czwartej klasy, która opłaca takse w kwocie 50 zł. a. należą wszyscy posiadający nad 10000 zł. a. rocznego dochodu lub też nad 100.000 majątku.

Czyli taksa na utrzymanie szkół ludowych ma być wymierzona według rocznego dochodu, czy zaś według majątku, pozostawia się wyborowi strony.

Art. IV. Taksa spadkowa dla funduszu szkolnego (tak zwany dodatek do funduszu szkół normalnych) opłacaną będzie na przyszłość bez względu na osobę spadkodawcy, w ilości $\frac{1}{5}$ części centa od każdego zł. a. który w myśl istniejących przepisów, podlega opłacie skarbowej od spadków.

Art. V. Dodatek niezmienny do podatków stałych opłacany będzie w wysokości $5\frac{1}{2}$ centa od każdego zł. a. wraz z dodatkiem $\frac{1}{3}$ i ściągany na tej samej podstawie i w taki sam sposób, jak dodatek krajowy.

Art. VI. Wykonanie niniejszej ustawy, która wchodzi w życie z dniem 1 stycznia po jej sankcjonowaniu polecam Memu Ministrowi skarbu.“

Komisya edukacyjna czuje głęboko, że, aby można podzwignąć wychowanie początkowe w kraju naszym, potrzeba na ten cel środków pieniężnych, których dostarczyć powinny z jednej strony gminy dla swoich szkół początkowych, z drugiej strony skarb krajowy w ogóle, a względnie fundusz krajowy szkolny dla udzielania zasiłków tym gminom, które nie są w stanie szkół swoich należycie utrzymywać, lub dla spełnienia tych obowiązków względem wychowania początkowego, które tylko z funduszu szkolnego krajowego spełnionemi być mogą. Ustawy szkolne zaprojektowane właśnie przez komisję edukacyjną odpowiednio zasadom orzeczonem w ustawie państwowej z 14. maja 1869 r., określiły obowiązek tak gmin jak funduszu krajowego szkolnego względem szkół ludowych publicznych. Lecz aby ten fundusz zdołał wykonać zobowiązania nałożone na niego ustawami, należy starać się otworzyć dla niego nowe trwałe źródła dochodów lub uczynić obfitszemi źródła dotychczas istniejące.

Jednym z dotychczasowych źródeł dochodów dla funduszu szkół normalnych, który obecnie ma przemienić się w fundusz szkolny krajowy, jest tak zwany dodatek od spadków zaprowadzony w Galicyi dekretem kancelaryi nadwornej w 1808. r. Lecz na wymiar tego dodatku nie ma żadnego wpływu wielkość majątku spadkowego, jeżeli tylko majątek ten przewyższa 300 zł. a. bo dodatek jest już wówczas jednaki od wszelkiej sumy spadkowej, a natomiast na wymiar wpływa tylko podział na stany, nieznanym dzisiejszemu ustawodawstwu podatkowemu. Albowiem od każdego spadku przenoszącego 300 zł. a. bez względu czy spadek po za tą granicą jest większy lub mniejszy, dodatek wynosi jeden zł. a. od spadku po osobach stanu nieszlacheckiego, 2 zł. a. po osobach stanu szlacheckiego, a 4 zł. a. po baronach, hrabiach i książętach. Niezważając już na niestosowność takiego sposobu wymiaru, wymiar ten nie mający żadnego względu na ilość majątku spadkowego, jest z jednej strony niesprawiedliwy dla płacących, z drugiej strony niekorzystny dla funduszu szkolnego, który go pobiera.

Z tego powodu już dwa sejmy krajowe w monarchii austriackiej, mianowicie sejm niższoaustriacki ustawą z 18. grudnia 1871 r., a teraz sejm czeski, zniosły tak zwany dodatek dla funduszu szkół normalnych, a w jego miejsce zaprowadziły „taksę spadkową na rzecz szkół ludowych“, wymierzaną odpowiednio wielkości spadku oraz stosownie do stopnia pokrewieństwa spadkobierców z osobą, po której biorą majątek spadkowy.

Komisya edukacyjna uważa za rzecz zupełnie słuszną i dobrą znieść dotychczasowy nie właściwy i niesprawiedliwy w wymiarze, a małą sumę dla szkół przynoszący dodatek od spadków na rzecz funduszu szkół normalnych, aby w jego miejsce zaprowadzić taksę spadkową na rzecz tychże szkół ludowych, wymierzaną odpowiednio do majątku spadkowego, według takiej samej normy, jaką

w ustawie swojej przyjął Sejm niższo - austriacki. Powtóre sądzi że przez taką słuszną przemianę, suche prawie źródło dochodu dla szkół, stanie się obfitem. Z tych powodów wnosi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączoną ustawę, która zaprowadza na rzecz szkół ludowych publicznych taksę od spadku, a znosi przepisy dotyczące się tak zwanego dodatku spadkowego dla funduszu szkół normalnych.

Co się tyczy postanowienia oddzielnej taksy od ślubów małżeńskich, na rzecz szkół ludowych publicznych, komisya jest przeciwną temu projektowi, i nie wnosi uchwalenia przez Sejm odpowiedniej ustawy, a to z następujących głównych powodów :

Po 1-sze. Dobro społeczności wymaga, aby niczem nie utrudniać zawierania ślubów małżeńskich, bardzo już utrudnionych w terażniejszych stosunkach społecznych. Po 2-gie. Pobór tego podatku narazić może kontrybentów na trudności i koszta nieraz większe niż sam podatek, który nie wielki przyniósłby funduszowi szkolnemu dochód, mianowicie gdyby stanowiąc wymiar tego podatku i sposób poboru, miano wzgląd na sankcyonowanie ustawy. Po 3-cie. Ustawodawca powinien liczyć się w sprawie podatkowej z wstrętem społeczności do pewnego rodzaju podatków, z wstrętem, jak w tym razie zupełnie usprawiedliwionym. Albowiem oprócz powodów wyżej przytoczonych, wstręt ten także stąd pochodzi, że opłacający np. taksę od spadku, uważać może za rzecz słuszną, iż składa stosunkowo drobną opłatę na rzecz publiczną, gdy dla siebie osiąga znaczną korzyść, której używanie społeczność mu poręcza: przeciwnie, ustawa o taksie od ślubów małżeńskich nakazywałaby kontrybentowi składać na rzecz publiczną opłatę, wprawdzie niewielką, lecz w chwili, gdy ma najwięcej wydatków prywatnych.

Co się tyczy trzeciej części projektu posła Pietruskiego wnoszącego, aby Sejm osobną ustawą postanowił na utrzymanie szkół ludowych oddzielny dodatek szkolny *n i e z m i e n n y*, w ilości $5\frac{1}{2}$ centów od każdego zł. a. opłacanego w podatkach bezpośrednich, — ta część projektu została załatwiona przez ustawę o zakładaniu i utrzymywaniu szkół ludowych publicznych, zaprojektowaną przez komisję edukacyjną.

Przypomnę tutaj, że wspomniana ustawa orzeka, co ma dawać gmina i obszar dworski na założenie lub utrzymanie własnej szkoły (gmina ma dawać coroczną składkę mogącą wynosić do 12%, obszar 4% podatków bezpośrednich, to jest 12 lub 4 centy od każdego zł. w. a. podatku) jeżeli szkoła nie ma dostatecznego uposażenia; następnie jakim zasiłkiem ma przyjść w pomoc gminom cały powiat w razie potrzeby (zasiłek ów może wynosić 4% podatków bezpośrednich.) Nakoniec ustawa ta określa obowiązek włożony na kraj cały czyli na fundusz krajowy, zbierany drogą opodatkowania całego kraju; przeto odpowiednia temu obowiązkowi suma ma być zamieszczana corocznie na budżecie wydatków krajowych i pokrywana dochodem z podatku krajowego rozpisywanego przez Sejm corocznie w wysokości stosownej do ogólnej sumy wydatków. Zamiast więc uchwalać osobną ustawę stanowiącą *n i e z m i e n n y* a niedostateczny dodatek szkolny tylko $5\frac{1}{2}$ centów od zł. a., to jest $5\frac{1}{2}$ % podatków bezpośrednich dla pokrywania *w z r a s t a ć* mających wydatków na szkoły ludowe — ma być coroczny wydatek z funduszu krajowego na rzecz szkół ludowych zaspakajany w ten sam sposób jak każdy inny wydatek, t. j. dochodem z ogólnego podatku krajowego rozpisywanego przez Sejm corocznie a odpowiednio wszystkim wydatkom na potrzeby krajowe.

Z tych powodów komisya edukacyjna wnosi :

Wysoki Sejm raczy uważać wniosek posła Pietruskiego za załatwiony uchwaleniem ustawy zaprowadzającej na rzecz szkół ludowych takse od spadków, oraz ustawy o zakładaniu i utrzymaniu szkół ludowych publicznych.

We Lwowie dnia 29. listopada 1872.

Przewodniczący,

D. J. Majer.

Sprawozdawca,

Leon Chrzanowski.

Ustawa

z dnia

dla królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z wielkiem księstwem Krakowskiem, zaprowadzająca na rzecz szkół ludowych publicznych takse od spadków.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z wielkiem księstwem Krakowskiem, ustanawiam co następuje :

Art. 1.

W miejsce dotychczasowego tak zwanego dodatku dla funduszu szkół normalnych, pobierana będzie od każdego spadku otwartego w królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z w. ks. Krakowskiem, taksa na szkoły publiczne, według wymiaru oznaczonego następującym artykułem, jeżeli czysty majątek spadkowy przynosi 300 zł. a.

Art. 2.

Jeżeli czysty majątek spadkowy nie przynosi 500 zł. a., opłaca się stała taksa 1 zł. a.

Jeżeli zaś czysty majątek spadkowy przynosi 500 zł. a., natenczas przy wymiarze taksy zastosować należy następującą taryfę:

Taksa szkolna od czystych majątków spadkowych większych :

a)	nad 500 do 3000 zł. włącznie,	wynosi po 25 c.	} od każdy ch stu zł.
b)	„ 3000 „ 6000 „ „ „ „	„ „ 30 „	
c)	„ 6000 „ 10000 „ „ „ „	„ „ 35 „	
d)	„ 10000 „ 20000 „ „ „ „	„ „ 40 „	
e)	„ 20000 „ 30000 „ „ „ „	„ „ 45 „	
f)	„ 30000 zł. a. po 50 c.	od każdy ch stu zł. a.	

O ile czysty majątek spadkowy nie spada na małżonka, ani małżonkę, ani na osoby, które mają

prawo do legitymy, będzie spadkowa taksa szkolna podwyższoną o 50% powyższego wymiaru.

Ułamki niżej stu zł. a. mają wpływ na zastosowanie pozycji taryfy, lecz pomijają się przy obliczaniu należności.

Art. 3

Przy obliczaniu czystego majątku spadkowego, nie wchodzi w rachunek wartość nieruchomości położonych po za obrębem kraju, ani też długi, które na tych nieruchomościach w ten sposób ciążyą, iż reszta majątku spadkowego nie może za nie odpowiadać. Lecz długi, za które odpowiada cały majątek spadkowy, należy potrącić bez względu na to, czy są na owych nieruchomościach hypotecnie zabezpieczone, czy nie.

Art. 4.

Przy obliczaniu spadkowej taksy szkolnej należy od niej potrącić wartość legatów zapisanych na rzecz tych szkół, dla których przeznaczony jest dochód z taksy spadkowej.

Art. 5.

Spadkową takse szkolną wymierzać i pobierać będą na rzecz krajowego funduszu szkolnego, te same urzędy, do których należało wymierzanie i pobór dotychczasowego dodatku spadkowego dla funduszu szkół normalnych.

Art. 6.

Jeśliby wymierzona taksa spadkowa szkolna nie została zapłaconą w przeciągu dni 30 po doręczeniu nakazu płatniczego, pobierany będzie nadto od należności taksowej 5% za zwłokę, licząc od dnia następnego po upływie naznaczonego terminu.

Jednak te 5% za zwłokę nie będą pobierane od należności nie przenoszącej 1 zł. a.; przy wyższych zaś należnościach nie będą pobierane od ułamków jednego zł. a.

Art. 7.

Ustawa niniejsza wchodzi w wykonanie z dniem jej ogłoszenia i odnosi się do wszystkich spadków, które się po tym dniu otworzą.

Z dniem wejścia jej w wykonanie, przestaną obowiązywać dotychczasowe przepisy odnoszące się do tak zwanego dodatku spadkowego dla funduszu szkół normalnych, mianowicie zaś dekret kancelaryi nadwornej z dnia 8. lipca 1808 r.

Art. 8.

Wykonanie niniejszej ustawy polecam Moim ministrom: skarbu, sprawiedliwości, spraw wewnętrznych, wyznań i oświecenia.
